

«Өнімді инновацияларды
ынталандыру» жобасын іске асыру
жөніндегі нұсқаулыққа
14-қосымша

Жобаның басқарушы комитеті
отырысы хаттамасы
«___» _____ 2021 жыл

**«Өнімді инновацияларды ынталандыру»
жобасының АҒҚТ және КҒҚТ гранттары конкурсы
қатысушыларына арналған нұсқаулық**

Нұр-сұлтан қ., 2021ж.

Мазмұны

1-бөлім. АНЫҚТАМАЛАР.....	3
2-бөлім. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	5
3-бөлім. АҒҚТ/КҒҚТ арналған грант.	5
4-бөлім. АҒҚТ/КҒҚТ ӨТІНІМ БЕРУШІЛЕРГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР.....	6
5-бөлім. БАРЛЫҚ ӨТІНІМ БЕРУШІЛЕР ҮШІН ҚОСА ТІРКЕЛЕТІН ҚҰЖАТТАМАҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	8
6-бөлім. ҰСЫНЫСТЫ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕРУ РӘСІМДЕРІ	8
7-бөлім. ӨТІНІМДЕРДІ ҚАРАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ ПРОЦЕДУРАСЫ	8
9-бөлім. ӨТІНІМДІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ РӘСІМДЕРІ	11
10-бөлім. БЮДЖЕТТІ НЕГІЗДЕУ(кіші жобаның жалпы сомасына).....	15
11-бөлім. ГРАНТТЫ БАСҚАРУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	18
12-бөлім. БАСҚА АҚПАРАТ	18

1-бөлім. АНЫҚТАМАЛАР

«Өнімді инновацияларды ынталандыру» жобасы (бұдан әрі – Жоба) - «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қайта құру және даму банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (Өнімді инновацияларды ынталандыру жобасы) ратификациялау туралы» 2016 жылғы 2 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңымен ратификацияланған Қазақстан Республикасы (бұдан әрі-ҚР) мен Халықаралық Қайта құру және даму банкі арасындағы 2015 жылғы 9 маусымдағы №8463-KZ келісімінің (бұдан әрі - Қарыз туралы Келісім) шеңберінде іске асырылатын жоба.

Қазақстан Республикасының Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі (бұдан әрі - ЦДИАӨМ) – Жоба жөніндегі Атқарушы агенттік.

Ғылым және коммерцияландыру жөніндегі халықаралық кеңес (бұдан әрі – ҒКХК) - «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі арасындағы Қарыз туралы келісімді (Өнімді инновацияларды ынталандыру жобасын) ратификациялау туралы» 2016 жылғы 2 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңымен ратификацияланған Қазақстан Республикасы мен Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі арасындағы 2015 жылғы 9 маусымдағы №8463-KZ Қарыз туралы келісімге сәйкес Атқарушы агенттік жанындағы тәуелсіз консультативтік орган. ҒКХК АҒҚТ және КҒҚТ, PhD дайындық және зерттеулері гранттарына үміткерлерді іріктеу бойынша жетекшілік, сондай ақ олардың ғылыми және коммерцияландыру бойынша жетістіктерін мониторингтеуді қосқанда, ЖІН және ТҚІНЖ-де баяндалған талаптар, критерийлер, ұйымдастырушылық құрылыс және жұмыс тәртібіне сәйкес Жобаның барлық ғылыми мәселелері бойынша жетекшілік көрсетеді. ҒКХК сондай ақ Өндірістік сектор консорциумдары (ӨСК) мен Инклюзивті инновациялар консорциумдарын (ИИК) іріктеуде Атқарушы агенттікке кеңес беретін болады;

Аға ғылыми қызметкерлер топтары және кіші қызметкерлер топтарына (бұдан әрі - АҒҚТ/КҒҚТ ГБ) арналған гранттық бағдарлама- таңдалған технологияларды коммерцияландыру мақсатында ғылыми және/немесе ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін (ҒҒТҚН) қаржыландырудың конкурстық жүйесі. АҒҚТ/КҒҚТ гранттары ғалымдардың пәнаралық командаларына, индустрия және бизнес өкілдеріне технологияларды коммерцияландыру нәтижелеріне қол жеткізу мақсатында Қазақстанда ҒЗТҚЖ жүргізуге, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, аппараттық-бағдарламалық кешендерді енгізуге берілетін болады.

Кіші жоба - АҒҚТ/КҒҚТ бағдарламасының грантымен қаржыландырылатын бірегей өнім, қызмет немесе нәтиже жасау үшін атқарылған іс-шаралар кешені.

Грант туралы келісім - Атқарушы агенттік пен АҒҚТ/КҒҚТ грантын алушы арасындағы келісім.

Грант - АҒҚТ/КҒҚТ кіші жобасын іске асыру үшін ұсынылатын шартты және өтеусіз қаржыландыру.

Грант алушы - гранттық конкурстың іріктеуінен сәтті өткен және Грант туралы келісімге қол қойған заңды тұлға.

Өтінім беруші - АҒҚТ/КҒҚТ бағдарламасы бойынша қаржыландыруға өтінім беретін жеке тұлға.

Өтінім - гранттық қаржыландыру конкурсына өтінім беруші берген ұсыныс.

Ғылыми ұйым - негізгі қызметі ғылыми, ғылыми-техникалық және инновациялық қызметті жүзеге асыру, сондай ақ зияткерлік меншік құқығын іске асыру және ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар (ҒЗТҚЖ) болып табылатын ғылыми және/немесе ғылыми-техникалық қызмет субъектісі ретінде аккредитациясы бар заңды тұлға.

Кіші жоба жетекшісі - АҒҚТ/КҒҚТ кіші жобасының ғылыми-техникалық іске асырылуына жауап беретін жеке тұлға.

Инновация - бұл қолданысқа жаңа немесе анағұрлым жақсартылған өнімді (тауарды немесе қызметті) немесе процесті, іскерлік практикаға, жұмыс орындарын ұйымдастыруға

немесе сыртқы байланыстарға жаңа маркетингтік әдісті немесе практиканы енгізу.¹

Технология - жаңа немесе жақсартылған тауарлар, жұмыстар және қызметтерді алуға мүмкіндік беретін, бірыңғай өндірістік циклде жұмыс істейтін процесс және (немесе) жабдық кешені;

Коммерцияландыру – табыс алуға бағытталған жаңа немесе жетілдірілген тауарларды, процестер мен көрсетілетін қызметтерді нарыққа шығару мақсатында зияткерлік қызмет нәтижелерін қоса алғанда, ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін практикалық тұрғыда қолдануға байланысты қызмет;²

Көзделіп отырған қызметтің әсерінің скринингі - көзделіп отырған қызметті іске асыру кезінде қоршаған ортаға ықтимал елеулі әсерін анықтау процесі, экологиялық кодексте белгіленген өлшемшарттар негізінде қоршаған ортаға әсерін бағалау қажеттілігін немесе қажет болмауын анықтау мақсатында жүзеге асырылады.

Көзделіп отырған қызметтің әсерінің скринингінің нәтижелері туралы қорытынды - уәкілетті орган берген және қоршаған ортаға әсерін міндетті бағалау қажеттігі немесе қажет еместігі туралы тұжырымдарды және олардың дәлелді негіздемесін қамтитын құжат.

Мемлекеттік экологиялық сараптама – облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдары Қазақстан Республикасының Экологиялық Кодексіне және мемлекеттік экологиялық сараптама жүргізу қағидаларына сәйкес: 1) әсер етуге экологиялық рұқсаттар беру рәсімі шеңберінде II санаттағы объектілерді салу және (немесе) пайдалану жөніндегі жобалау құжаттамасы; 2) қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияны дайындау кезінде III санаттағы объектілерді салу және (немесе) пайдалану жөніндегі жобалау құжаттамасы; 3) мемлекеттік экологиялық сараптамасы қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның құзыретіне кірмейтін Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген мемлекеттік экологиялық сараптаманың өзге де объектілеріне қатысты ұйымдастыратын және іске асырылатын іс-шара.

Мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысы:

1) мемлекеттік экологиялық сараптамаға ұсынылған құжаттаманың Қазақстан Республикасы экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкестігі;

2) мемлекеттік экологиялық сараптамаға ұсынылған құжаттаманы іске асыру туралы шешім қабылдаудың мүмкіндігі туралы түйіндерді қамтиды.

---

¹ Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 29 қазандағы № 375-V Кәсіпкерлік Кодексі(06.06.2020 ж.жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) , 242-баптың 2-тармағы.

² «Ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландыру туралы» 2015 жылғы 31 қазандағы № 381-V Қазақстан Республикасының Заңы (04.07.2018 ж.өзгерістермен), 1-баптың 3-тармағы.

2-бөлім. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1. АҒҚТ және КҒҚТ гранттық бағдарламасының мақсаты ғылымның басым бағыттары бойынша отандық ғылыми қызметкерлердің ғылыми әзірлемелерін коммерцияландыруды ынталандыруға, оның ішінде өндіріспен, отандық және жаһандық нарықтармен байланыстарды нығайтуға бағытталған ақпараттық-коммуникациялық технологияларды, аппараттық-бағдарламалық кешендерді енгізуге бағытталған қолдау болып табылады. Бағдарлама халықаралық ынтымақтастықты белсенді қолдайды.

2. Кіші жобалар:

а) нарыққа бағдарланған және халықаралық ауқымда ғылыми тұрғыдан бәсекеге қабілетті болуы;

б) жергілікті немесе шетелдік коммерциялық компаниялармен зерттеулік серіктестіктерді құру мүмкіндіктерін қосқанда, Қазақстанның ағымдағы және болашақтағы ғылыми, экономикалық және индустриалдық дамуы үшін өзекті болуы;

с) түлектер мен студенттер үшін тәлімгерлікті қамтамасыз ету және ғалымдардың жаңа буынын тәрбиелеу мақсатында тағылымдамаларды ұйымдастыру жөніндегі жоспарларды қосуы;

д) мультидисциплинарлық зерттеулер жүргізуде әлеуеті мен қызығушылығының болуы;

е) университеттерде, орта мектептерде және жұртшылық арасында ақпараттандыру жұмыстары бойынша ұсыныстарды қамтуы;

ф) ЖІН, Сатып алу жөніндегі нұсқаулықта және ТҚІНЖ-де көзделген қағидалар және ресімдерге сай іріктелуі, бағалануы және іске асырылуы;

г) әзірлеуді аяқтау және ұсынылатын технологияны/инновацияны/өнімді/қызметті Елеулі коммерцияландыру кіші жобаны іске асыру кезінде мүмкін болатындығы туралы жеткілікті дәлелге ие болуы тиіс.

3. Гранттық бағдарламалардың міндеттеріне қызметтің мынадай бағыттарын іске асыру нәтижесінде қол жеткізілетін болады:

– Кіші жобаның нәтижелерін коммерцияландыруға қол жеткізу үшін команда құру.

– Нарыққа сәтті шығу/әлеуетті өнімдермен/қызметтермен/ нарықты табу мақсатында нарықтық жағдайды зерттеу өте маңызды.

– Өндірісте технологияны/өнімді және т.б. енгізу үшін әлеуетті халықаралық серіктестерді іздеу.

– Одан әрі сату мақсатында дайын өнімді немесе толыққанды қызметті өндіру.

- Зияткерлік меншікті қорғау және лицензиялық келісімдерді ресімдеу;

4. Басым бағыттар

– Табиғи, оның ішінде су ресурстарын ұтымды пайдалану, геология, қайта өңдеу, жаңа материалдар мен технологиялар, қауіпсіз бұйымдар және құрылымдар;

– Ақпараттық, телекоммуникациялық және ғарыш технологиялары, жаратылыстану ғылымдары саласындағы ғылыми зерттеулер;

– Энергетика және машина жасау;

– Ауыл шаруашылығы өнімдерін, ауыл шаруашылығы мен қауіпсіздігін тұрақты дамыту;

– Өмір туралы ғылым және денсаулық сақтау;

– Ұлттық қауіпсіздік және қорғаныс (құпиялық таңбасынсыз);

3-бөлім. АҒҚТ/КҒҚТ арналған грант.

5. Гранттың максималды сомасы он екі (12) айға дейінгі кезеңге 100 000 000 (жүз

миллион) теңгені құрайды³.

6. Қаржыландыру гранттық бағдарламаның бюджетіне сәйкес жүзеге асырылады.
7. Міндетті нәтижелер.

Кіші жобалар аяқталған сәтте мынадай нәтижелерге қол жеткізуге тиіс:

а) Коммерцияландыру көлемі алынған Грант сомасының кемінде 10%-ын құрауы тиіс.

Грант алушы коммерциализацияға қол жеткізуі керек:

- дайын өнімді сату;
- лицензиялық шарт және (немесе) ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелеріне құқықтарды басқаға беру шартын жасасу;
- іске асырылатын жобаға инвестициялар тарту;
- Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де тәсілдермен жүзеге асырылады.

б) Автоматтандыру стратегиясын ендіру/енгдіруге дайындық/кәсіпорынды цифрландыру.

4-бөлім. АҒҚТ/КҒҚТ ӨТІНІМ БЕРУШІЛЕРГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

АҒҚТ өтінім берушілерге қойылатын талаптар:

8. Өтінім беруші жеке тұлға (кіші жобаның жетекшісі) болып табылады.
9. Өтінім берушінің кіші жобаны іске асыратын жобалық тобы болуы тиіс.
10. АҒҚТ жобалық тобына қойылатын талаптар:

- Жоба тобы саны 7 адамнан артық емес персоналдан құралуы мүмкін. Жоба тобының құрамы көрсетілген шектен асатын жағдайда, ҒКХК тарапынан негіздеме және мақұлдау қажет. Жобалық топтың негізгі мүшелерінің кіші жобаны іске асыруға қатысуы жұмыс уақытының кемінде 100%-ын құрауы тиіс⁴. Жобалау тобының мүшелері АҒҚТ/КҒҚТ шеңберінде біреуден артық өтінімде мәлімделуі мүмкін емес.

- Топ құрамына кіруі мүмкін:

- кіші жоба жетекшісі өтінім берген сәтте ғылымның басым бағыттарының бірінде тәжірибесі бар, ғылым докторы, ғылым кандидаты немесе PhD дәрежесі бар және рецензияланатын журналдарда жарияланымдары (халықаралық журналдарда жетекшінің немесе команда мүшесінің зерттеу бағыты бойынша жарияланымдардың болуы артықшылық болады) бар, мүдделес командасымен біргелікте ҒТҚН-ны коммерцияландыруға қабілетті 35 жастан асқан адам болуы тиіс. АҒҚТ басшысының әлеуетін ҒКХК кіші жобаның табысты іске асырылуына әсер ететін барлық факторларды ескере отырып бағалайтын болады;

- маркетингтік зерттеулер жүргізуге, маркетингтік стратегияны, коммерцияландырудың бизнес-моделін қалыптастыруға және сатуға қол жеткізуді және/немесе инвестициялар тартуды қамтамасыз етуге қабілетті, бизнесте жұмыс тәжірибесі (кемінде 3 жыл) бар коммерцияландыру жөніндегі маман (топтың міндетті мүшесі). Коммерцияландыру жөніндегі маманның жұмысы қанағаттанарлықсыз болған жағдайда ЖБТ жаңа кандидат тағайындалғанға дейін оған еңбекақы төлеуді қаржыландыруды тоқтата тұруы мүмкін;

- кіші ғылыми қызметкер - кемінде 2 жыл зерттеу жұмысында тәжірибесі бар ғылым кандидаты немесе PhD дәрежесі бар ғалым;

- зерттеуші - кіші жоба тақырыбы бойынша ғылыми-зерттеу жұмысына тартылған қызметкер, студент, бакалавр немесе магистрант;

- инженер / технолог - кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі бар, өндірістік процесті әзірлеумен және ұйымдастырумен айналысатын маман.

³ Кіші жобаны іске асыру мерзімі «Өнімді инновацияларды ынталандыру» жобасының 2022 жылғы 30 қарашада аяқталатынын ескере отырып есептелуі тиіс.

⁴ Бұл өтінімде көрсетілуі керек

КҒҚТ үміткерлеріне қойылатын талаптар:

11. Өтінім беруші жеке тұлға (кіші жобаның жетекшісі) болып табылады.
12. Өтінім берушінің кіші жобаны іске асыратын жобалық тобы болуы тиіс.
13. КҒҚТ жобалық тобына қойылатын талаптар:

- Жоба тобы саны 7 адамнан артық емес персоналдан құралуы мүмкін. Жоба тобының құрамы көрсетілген шектен асатын жағдайда, ҒКХК тарапынан негіздеме және мақұлдау қажет. Жобалық топтың негізгі мүшелерінің кіші жобаны іске асыруға қатысуы жұмыс уақытының кемінде 100%-ын құрауы тиіс. Жобалау тобының мүшелері АҒҚТ/КҒҚТ шеңберінде біреуден артық өтінімде мәлімделуі мүмкін емес.

- Топ құрамына кіруі мүмкін:

- кіші жоба жетекшісі өтінім берген сәтте ғылымның басым бағыттарының бірінде тәжірибесі бар, ғылым докторы, ғылым кандидаты немесе PhD дәрежесі бар және рецензияланатын журналдарда жарияланымдары (халықаралық журналдарда жетекшінің немесе команда мүшесінің зерттеу бағыты бойынша жарияланымдардың болуы артықшылық болады) бар, мүдделес командасымен біргелікте ҒҒТҚН-ны коммерцияландыруға қабілетті 35 жастан кіші адам болуы тиіс. КҒҚТ басшысының әлеуетін ҒКХК кіші жобаның табысты іске асырылуына әсер ететін барлық факторларды ескере отырып бағалайтын болады;

- маркетингтік зерттеулер жүргізуге, маркетингтік стратегияны, коммерцияландырудың бизнес-моделін қалыптастыруға және сатуға қол жеткізуді және/немесе инвестициялар тартуды қамтамасыз етуге қабілетті, бизнесте жұмыс тәжірибесі (кемінде 3 жыл) бар коммерцияландыру жөніндегі маман (топтың міндетті мүшесі). Коммерцияландыру жөніндегі маманның жұмысы қанағаттанарлықсыз болған жағдайда ЖБТ жаңа кандидат тағайындалғанға дейін оған еңбекақы төлеуді қаржыландыруды тоқтата тұруы мүмкін;

- кіші ғылыми қызметкер - кемінде 2 жыл зерттеу жұмысында тәжірибесі бар ғылым кандидаты немесе PhD дәрежесі бар ғалым;

- зерттеуші - кіші жоба тақырыбы бойынша ғылыми-зерттеу жұмысына тартылған қызметкер, студент, бакалавр немесе магистрант;

- инженер / технолог - кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі бар, өндірістік процесті әзірлеумен және ұйымдастырумен айналысатын маман.

- Жобалау тобы мүшелерінің бірнеше өтінімдерге қатысуы анықталған жағдайда, олардың қатысуымен барлық өтінімдер қабылданбайды.

14. АҒҚТ / КҒҚТ гранттары үшін кіші жобаны қоса қаржыландыруға қойылатын талаптар:

- Қоса қаржыландырудың минималды сомасы грант сомасының 10%-ын құрайды.

- Қоса қаржыландыру ақша қаражатымен енгізіледі, материалдық салым (жабдықтар, техника, жер, ғимараттар мен үй-жайлар және т.б.) қоса қаржыландыру ретінде бола алмайды. Қоса қаржыландыру ақшалай түрде болуға тиіс. Қолма-қол ақша жарналары материалдық түрдегі жарналардан ерекшеленеді, өйткені нақты қолма-қол ақша транзакциясы пайда болады және ол Бухгалтерлік есеп жүйесінде құжатталуы керек. Ортақ қаржыландыру қаражатынан тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу Дүниежүзілік Банктің сатып алу ережелеріне сәйкес, Грант алушыларға арналған фидуциарлық нұсқамаға сай жүргізілуі тиіс.

- Өтінімде грант сомасының 10%-нан кем қоса қаржыландыру үлесі көрсетілген жағдайда, өтінім қабылданбайды.

- Қоса қаржыландыру грант туралы келісімде көзделген кестеге сәйкес толық көлемде және/немесе ішінара енгізіледі, бұл ретте қоса қаржыландырудың толық көлемі грант туралы келісімге қол қойылған күннен бастап 6 ай ішінде енгізілуі тиіс. Қоса қаржыландыру қаражатын енгізу мерзімдері мен сомалары (кесте) грант туралы келісімге қол қойылғанға дейін Атқарушы агенттік пен Грант алушы арасында келісіледі.

15. Жоба тобында технологияға тапсырыс беруші –кіші жоба құратын өнімді/технологияны/көрсетілетін қызметті сатып алуға не лицензиялық келісім мен коммерциялық қолданудың басқа да нысандарын жасасуға мүдделі заңды тұлға болуға тиіс.

5-бөлім. БАРЛЫҚ ӨТІНІМ БЕРУШІЛЕР ҮШІН ҚОСА ТІРКЕЛЕТІН ҚҰЖАТТАМАҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

16. Жобаның Бизнес-жоспары техникалық тәсілдің сипаттамасын, қолда бар ресурстардың, мүмкіндіктердің, кіші жобаның нәтижелерінің (өнімнің), коммерцияландыру жоспарының (стратегиясының) сипаттамасын, есептелген қаржылық модельді қоса алғанда, кіші жобаны іске асыру тәуекелдерін қамтуы тиіс.

17. Кіші жобаның егжей-тегжейлі бюджеті (өтінім нысанына №2 қосымша)

18. Кіші жобаның негізгі кезеңдері бар уақытша кестені қоса алғанда, кіші жобаны іске асыру кестесі (өтінім нысанына №5 қосымша)

19. Сатып алу жоспары. (Өтінім нысанына № 3 қосымша).

20. Шығындарды есептей отырып, іссапарлардың алдын-ала жоспары.

21. Кіші жобаның негізгі өнімдерінің/нәтижелерінің тізімі (өтінім нысанына №4 қосымша).

22. Команда мүшелерінің жауапкершілік матрицасы (өтінім нысанына №1 қосымша).

23. «Мемлекеттік ұлттық ғылыми-техникалық сараптама орталығы» АҚ-нан плагиаттың жоқтығы туралы анықтама (хат).

6-бөлім. ҰСЫНЫСТЫ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕРУ РӘСІМДЕРІ

24. Гранттық бағдарламаға қатысты ақпарат Жоба веб-сайтында жарияланады. Конкурса қатысуға өтінімдерді өтінім берушілер толтырады және портал арқылы қарауға жібереді.

25. Өтінімдерді қабылдау мерзімдерін Атқарушы Агенттік анықтайды және жобаның веб-сайтында жариялайды www.frip.kz. Өтінімдер тек ағылшын және мемлекеттік немесе орыс тілдерінде толтырылады және Портал арқылы жіберіледі.

26. Толық емес өтінімдер немесе белгіленген мерзімнен кейін берілген өтінімдер қаралмайды.

27. Атқарушы агенттік Дүниежүзілік банкпен келісім бойынша өтінімдерді қабылдау мерзімін ұзартуға құқылы.

7-бөлім. ӨТІНІМДЕРДІ ҚАРАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ ПРОЦЕДУРАСЫ

28. Алдын ала бағалау. Алдын ала бағалауды ЖБТ мынадай әкімшілік өлшемшарттар бойынша жүзеге асырады:

- осы Нұсқаулықтың 3 және 4-бөлімдерінде қарастырылған АҒҚТ/КҒҚТ өтінім берушілерге қойылатын талаптарға сәйкес келмеуі.

29. Жоғарыда көрсетілген критерийлерге сәйкес келмейтін өтінімдер қабылданбайды.

30. Сарапшылық бағалау. ҒКХК сарапшылары және қажет болған жағдайда басқа техникалық сарапшылар барлық қабылданбаған өтінімдерге егжей-тегжейлі сараптамалық бағалау жүргізеді. Сараптамалық бағалау бағалаудың/баллдардың негіздемесін қамтитын болады. ҒКХК-ның әрбір мүшесінің Порталда жеке кабинеті болады, жеке кабинет әрбір өтінім бойынша құпия тәуелсіз сарапшылық бағалау жүргізуге мүмкіндік береді.

АҒҚТ / КҒҚТ өтінімдерін бағалау нысаны (онлайн)

	Бағалау критерийлерінің атауы	Сарапшының пікірі (100 сөзден кем емес)	Баға (балл)
1	Ғылыми-техникалық әлеует,	<i>- теориялық зерттеулердің аяқталуы, сертификаттау және клиенттерге көрсету үшін өнеркәсіптік үлгілерді жасауды қоса алғанда, жобаның әзірлеу сатысына өтуге</i>	<i>0-25</i>

техникалық және өндірістік тәуекелдер	<p>дайындығы;</p> <p>- зияткерлік меншік және қорғалу, иелену құқығы мәселелері бойынша айқындылық және жобаны коммерцияландыру кезінде оны пайдалану үшін кедергілердің болмауы;</p> <p>- жобаның көрсетілген мерзімде ұсынылатын әдістермен іске асырылуы;</p> <p>- кіші жобаны іске асыру жоспарының мәлімделген бюджетке сәйкестігін бағалау.</p> <p>келесі мәселелер жөнінде пікірлер:</p> <p>1) ғылыми тәуекелдер-технологияны теориялық негіздеудің теріс нәтижесін, зияткерлік меншікті қорғау мүмкін еместігін қоса алғанда, технологияны ғылыми әзірлеумен байланысты;</p> <p>2) техникалық тәуекелдерге – техникалық іске асырудың мүмкін еместігін, қажетті технологиялық, шикізат базасының болмауын, экологиялық проблемаларды анықтауды қоса алғанда, техникалық/ технологиялық шешімді әзірлеуге байланысты тәуекелдер;</p> <p>3) өндірістік тәуекелдерге – өндірісті ұйымдастыруға байланысты;</p> <p>- кіші жобаның күтілетін нәтижелеріне қол жеткізу үшін білікті команда жеткілікті ме?</p>	
Нарықтық мүмкіндіктер (коммерциялық әлеуетті бағалау)	<p>Бизнес-жоспардың сапасы мен толықтығы?</p> <p>Бизнес-модельді бағалау?</p> <p>Әлеуетті нарықты бағалау? (аталған өнім/қызмет қандай нарыққа бағдарланған (қазақстандық немесе халықаралық) Ұсынылатын инновацияның (өнімнің, қызметтің) әлеуетті клиентін түсіну)</p> <p>Сапаны бағалау өнімді/қызметті коммерцияландыру стратегиясы?</p>	0-25
Өнімдер / Технология және бәсекелестік	<p>Осы өнім/қызмет үшін негізгі бәсекелес кім?</p> <p>Команда нарықта қалай бәсекелесуге ниетті: баға ұсыныстары, нәтижелер және т. б.?</p> <p>Зияткерлік меншікті немесе ЗМ бойынша жоспарларды қорғаудың болуы?</p>	0-25
Қаржылық жоспар	<p>Қаржылық жоспардың пысықталуы.</p> <p>Команда өздерінің инновациялық өнімдерін/қызметтерін нарыққа шығару үшін қаржыландыру көлемі туралы түсініктерін қаншалықты жақсы көрсетеді?</p> <p>Қосымша қаржыландыру туралы қандай да бір растау бар ма?</p> <p>Кіші жобаны іске асыру жоспарының мәлімделген бюджетке сәйкестігін бағалау.</p>	0-25
ҚОРЫТЫНДЫ БАҒА		100

ҒКХК барлық мүшелерінің орташа бағасы негізінде кіші жобаларды презентациясына жіберілген өтінімдер тізімі қалыптастырылады.

- ең төменгі өту шегі - 60 балл.
- жинаған баллдар тең болған жағдайда қоса қаржыландыру деңгейі жоғарырақ өтінімдерге басымдық берілетін болады.

31. Құзыретті ұйымдарда («Ғылым қоры» АҚ және «QazInnovations» АҚ) қайта қаржыландырудың болуын тексеру.

32. Презентация кезеңіндегі бағалау. Өтінімдердің ҒКХК мүшелерінің алдындағы презентациялар өткізуі Жоба веб-сайтында презентацияларды тыңдауға дейін 5 (бес) жұмыс күні бұрын жарияланған кестеге сәйкес ағылшын тілінде өткізіледі. Презентацияларды бағалау аяқталғаннан кейін⁵ ҒКХК қаржыландыруға жобалардың қысқа тізімін ұсынады және жеңімпаздарды іріктеу үшін Атқарушы агенттікке жіберілетін

⁵ ЖБТ, Атқарушы агенттік өкілдері ҒКХК мүшелерінің жобаларды талқылауы мен бағалауына емес, презентацияларды қорғауға қатысуға құқылы.

хаттама түрінде ұсынады. ҒКХК қаржыландыруға ұсынылмаған өтінімдер бойынша өз ұсынымдары мен жалпы ескертулерін ұсынады. Отырыстардың құқықтылығы және ҒКХК мүшелерінің шешімі ҒКХК туралы ережеде регламенттеледі.

АҒҚТ / КҒҚТ өтінімін бағалау нысаны (презентация кезеңі)

Бағалау критерийлері	Негіздеме: <i>(әрбір бағалау критерийлері үшін кемінде 3 дәлелді пікір)</i>	Бағалау
1. Жобаның өзектілігі		0-25
<ul style="list-style-type: none"> - Техникалық-технологиялық шешімнің деңгейі жобаның технологиялық орындылығы және іске асырылуы - Технологияның жаңашылдық дәрежесі және ең үздік аналогтарға сәйкестігі, жобаның инновациялылығы мен бәсекеге қабілеттілігі; - Жобаның дайындық деңгейі; - Автоматтандыру/ цифрлау деңгейі (зертхананы цифрландыру/автоматтандыру мүмкіндігінің болуы); - Зияткерлік меншік (патенттердің, авторлық құқықтардың және т. б. болуы). 		
2. Қаржылық талдау		0-25
<ul style="list-style-type: none"> - Кіші жобаның қаржылық моделін бағалау, оның ішінде: рентабельділік, өтелу мерзімі, бұзылу нүктесі, пайда, ақшалай шығындар, өзіндік құн және т. б. 		
3. Әлеуметтік-экономикалық әсер		0-25
<ul style="list-style-type: none"> - Күтілетін әлеуметтік-экономикалық әсер (кіші жобаны іске асырудан мультипликативтік әсер); - Маркетингтік зерттеуді бағалау, оның ішінде әлеуметті нарықты бағалау, өнімнің/қызметтің бәсекеге қабілеттілігін бағалау және т.б.; - Тапсырыс берушілер мен инвесторлардың болуы; - Өнімнің техникалық және экономикалық сипаттамалары және нарықтардың сипаттамасы бойынша негізделген сандық деректермен расталған, қосылған құны жоғары тауарлардың жаңа өндірістерін құруға жобаның бағытталу деңгейі; - Кіші жобаның коммерцияландыру стратегиясын бағалау. 		

4. Жобаның командасы		0-25
<p>- Жоба командасының сапасы (жоба жетекшісінің тәжірибесі/құзыреттілік деңгейі, жоба саласындағы сарапшылар/мамандардың тәжірибесі/құзыреттілік деңгейі);</p> <p>- Топтың әр мүшесінің мотивациясы?</p> <p>- Команда нарыққа инновацияны енгізу үдерісіне қаншалықты дайын?</p> <p>- Командада нарыққа ұқсас өнімді енгізу тәжірибесі бар ма?</p>		
ең төменгі өту шегі - 60 балл.		

Үміткерлерге ҒКХК мүшелерінің қорытынды бағасы ғана көрсетіледі.

33. Экологиялық санаттау (бағалау). Өтінімдер міндетті экологиялық санаттаудан (бағалаудан) ТҚІЖ талаптарына және Дүниежүзілік банктің саясатына сәйкес жүргізіледі.

34. Жеңімпаздарды іріктеу. Жеңімпаздарды ҒКХК ұсынымы бойынша Атқарушы агенттік құрған комиссия (бұдан әрі - Комиссия) іріктейді. ҒКХК қысқа тізіміне енген және экологиялық бағалаудан өткен өтінім берушілер Комиссия алдында өздерінің кіші жобаларына презентация жасайды. Кіші жобалардың Комиссия алдындағы презентациялары Жоба веб-сайтында презентацияларды тыңдауға дейін 5 (бес) жұмыс күні бұрын жарияланған кестеге сәйкес мемлекеттік немесе орыс тілінде өткізіледі.

35. ҒКХК-ның қысқа тізіміне енген, экологиялық санаттаудан өткен және таныстырылымда тыңдалған кіші түзетулерден Комиссия жеңімпаздарды анықтайды.

36. Комиссия жеңімпаздарды сараланған тізімнен дауыс беру арқылы іріктейді.

37. Жеңімпаздар Комиссия мүшелерінің көпшілік дауысымен іріктеледі. «Қарсы» дауыс берген Комиссияның әрбір мүшесі келесі нысан бойынша әрбір өтінім бойынша дәлелді жауап беруі тиіс:

Өтінімді қабылдамау нысаны	
Өтінім №	
Кіші жобаның атауы	
Комиссия мүшесінің аты-жөні	
Лауазымы (жұмыс түрі)	
Қабылдамаудың негіздемесі кемінде 3 егжей-тегжейлі және негізделген дәлелдерін қамтуы керек.	

Комиссия Мүшесі Т. А. Ә. (Қолы)

Қаржыландыру гранттық бағдарламаның бюджетіне байланысты жүзеге асырылады.

38. Жеңімпаздардың тізімі Жобаның веб-сайтында жарияланады. Барлық қалған өтінім берушілер жеңімпаздарды іріктегеннен кейін 5 жұмыс күні ішінде өз өтінімдеріне қатысты ақпарат алады.

39. Өтінімдерді, МҒСК сараптамасының нәтижелерін және Комиссияның бағалауын өтінім берушілердің жазбаша келісімінсіз үшінші тұлғаларға беруге болмайды.

9-бөлім. ӨТІНІМДІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ РӘСІМДЕРІ

40. ТҚІНЖ ӨИЫЖ үшін арнайы әзірленген, кіші жобаларды экологиялық бағалау және экологиялық тексеру тәртібі және және қоршаған орта мен адамдарды қорғау жөнінде Дүниежүзілік банктің талаптары және ҚР заңнамалық ережелері баяндалған құжат болып табылады. Барлық кіші жобалар Алдын ала экологиялық тексеру, Экологиялық бағалау және Қоршаған ортаға әсерді азайту процедураларынан өтетін болады. Алдын ала экологиялық бағалау кіші жоба үшін қоршаған ортаға тиісті қауіп санатын анықтау үшін

кіші жобаларды талдаудың ерте сатысында жүзеге асырылатын болады. Скринингтен соң кіші жобаның санатына қарай Экологиялық бағалау жүргізілетін болады.

41. Барлық кіші жобаларға Дүниежүзілік банктің Операциялық басшылығының 4.01 «Экологиялық бағалау» операциялық саясатына сәйкес экологиялық санат берілетін болады. ТҚІНЖ-ге сәйкес жоба шеңберінде В және С санаттарының кіші жобалары ғана қаржыландырылатын болады, А санатындағы кіші жобалар қаржыландырылмайды. В санатына жататын кіші жобалар үшін Қазақстан Республикасының заңнамалық талаптарына сәйкес экологиялық бағалау жүргізу және ТҚІНЖ-ге сәйкес қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды басқару жоспарын (бұдан әрі-ҚОҚЖ) дайындау қажет.

42. Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы Экологиялық кодексіне (бұдан әрі – Экологиялық кодекс) сәйкес қоршаған ортаға теріс әсер ететін жоспарланып отырған қызмет осындай әсердің деңгейі мен тәуекеліне қарай төрт санатқа бөлінеді (I, II, III, IV санаттағы объектілер):

- қоршаған ортаға айтарлықтай теріс әсер ететін объектілер (I санаттағы объектілер);
- қоршаған ортаға қалыпты теріс әсер ететін объектілер (II санаттағы объектілер);
- қоршаған ортаға болмашы теріс әсер ететін объектілер (III санаттағы объектілер);
- қоршаған ортаға минималды теріс әсер ететін объектілер (IV санаттағы объектілер).

43. Экологиялық кодекске 2-қосымшада қызмет түрлері және олардың негізінде қоршаған ортаға теріс әсер ететін объектілерді I, II немесе III санаттағы объектілерге жатқызу жүзеге асырылатын өзге де өлшемшарттар белгіленеді.

44. Экологиялық кодекстің 2-қосымшасында көрсетілмеген немесе онда баяндалған критерийлерге сәйкес келмейтін қызмет түрлері IV санаттағы объектілерге жатады.

45. II санаттағы объектілерге қатысты «объект» термині оның шегінде Экологиялық кодекске 2-қосымшаның 2-бөлімінде (II санаттағы объектілер үшін) көрсетілген қызметтің бір немесе бірнеше түрі, сондай-ақ объект орналастырылатын өнеркәсіптік алаң шегінде жүзеге асырылатын және эмиссиялардың көлеміне, санына және (немесе) қарқындылығына және осындай объектінің қоршаған ортаға теріс әсерінің өзге де нысандарына елеулі әсер етуі мүмкін қызметтің кез келген өзге де түрлері жүзеге асырылатын стационарлық технологиялық объектіні (кәсіпорынды, өндірісті) білдіреді.

46. III санаттағы объектілерге қатысты «объект» термині олардың шегінде Экологиялық кодекске 2-қосымшаның 3-бөлімінде көрсетілген қызмет түрлері жүзеге асырылатын құрылыс объектісін (ғимаратты, құрылысты немесе олардың кешенін) немесе алаңды білдіреді.

47. Объектіні санаттарға жатқызу:

- Экологиялық кодекске сәйкес қоршаған ортаға әсерді міндетті бағалауға жататын белгіленген қызметке қатысты-қоршаған ортаға әсерді міндетті бағалауды жүргізу кезінде;
- Экологиялық кодекске сәйкес көзделіп отырған қызметтің әсеріне міндетті түрде скрининг жүргізуге жататын көзделіп отырған қызметке қатысты-көзделіп отырған қызметтің әсеріне скрининг жүргізу кезінде;
- көзделген өзге қызметке қатысты - Экологиялық кодекстің талаптарын ескере отырып, грант алушының өзі.

48. Қоршаған ортаға теріс әсер ететін экологиялық кодекс бойынша объектінің санатын айқындау жөніндегі нұсқаулықты қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган бекітеді.

49. Объектілерді Экологиялық кодекстің сыныптамасы бойынша тиісті санатқа жатқызу кезінде мыналар ескеріледі:

- қызмет түрлері (сала, саланың бөлігі, өндіріс, объект) бойынша қоршаған ортаға теріс әсер ету деңгейлері);
- ластаушы заттардың шығарындыларындағы, төгінділеріндегі ластаушы заттардың уыттылық деңгейі, канцерогендік және мутагендік қасиеттері, сондай-ақ қалдықтардың жіктелуі.

50. А санатына жататын қызмет түрлері – экологиялық қауіптіліктің жоғары

деңгейі (Экологиялық кодекске сәйкес ҚОӘБ әзірлеу талап етіледі). А санатына жататын кіші жобалар ӨИЫЖ шеңберінде іске асырылмайды. Ұсынылған кіші жоба, егер оны жүзеге асыру адам денсаулығына және қоршаған табиғатқа өте маңызды, көп жақты және/немесе ұзақ мерзімді зиянды әсер етуі мүмкін болса, кіші жобаны таңдау кезеңінде дәрежесін анықтау қиын болса, осы санат бойынша жіктеледі. Мұндай әсерлер кіші жобалар алып жатқан аймақпен шектелмей, әлдеқайда үлкен көлемде зиян келтіруі мүмкін.

51. Әдетте А санаты берілетін кіші жобалар Экологиялық кодекске 2-қосымшаның 1-бөлімінде (I санат) көрсетілген объектілер жатады. Сондай-ақ, Экологиялық кодекстің басқа санаттарына жататын қызмет (объектілер) жұмыс көлеміне, алынатын жерлерге, талап етілетін материалдарға, өндірістік қалдықтардың көлеміне және т.б. байланысты А санатына жатқызылуы мүмкін, алайда бұл туралы шешім әрбір жағдайда жеке қабылданады. Негізгі немесе құнды табиғи/мәдени ресурстар үшін елеулі қолайсыз салдары болатын кіші жобалар ауқымына немесе түріне қарамастан А санатына жататынын атап өткен жөн. Ауқымдылығына қарамастан А санатына жататын жекелеген секторлардағы/салалардағы кіші жобалар және өнеркәсіптік аймақтарда ластануды азайтуға бағытталған кіші жобалар да А санатына жатқызылуы мүмкін.

52. В+ санатына жататын қызмет түрлері-экологиялық тәуекелдің орташа деңгейі. Ұсынылып отырған кіші жоба, егер оны жүзеге асыру А санатына жататын қызмет түрлері бойынша Тізбеге енгізілген кіші жобалармен салыстырғанда аз дәрежеде болса да, адам денсаулығына және қоршаған ортаға елеулі, жан-жақты және/немесе қысқа мерзімді зиянды әсер ету мүмкіндігі болса, осы санат бойынша жіктеледі.

53. Экологиялық кодекске сәйкес II, III және IV санаттарға жататын кіші жобалар В+ санаты ретінде жіктелуі мүмкін. В+ санатындағы қызметтен болатын әсер түрлерінің қайтымсыз салдары болмайды; көп жағдайда мұндай кіші жобалар бойынша зиянды әсерді азайту жөніндегі шараларды А санатына жататын кіші жобаларға қарағанда әлдеқайда жеңіл және жылдам жобалауға болады. Алайда II, III және IV қауіптілік сыныптары бойынша қызмет жұмыстардың көлеміне, алынатын жерлерге, талап етілетін материалдарға, өндірістік қалдықтардың көлеміне және т.б. байланысты А санатына жатқызылуы мүмкін, алайда бұл туралы шешім әрбір жағдайда жеке қабылданады.

54. В- санатына жататын қызмет түрлері-экологиялық тәуекелдің орташа деңгейі. Экологиялық кодекске 2-қосымшаның тізбесіне енгізілмеген шағын көлемде қайта жаңартуды жүргізуді көздейтін кіші жобалар В-санатына жатады деп есептеледі. Ұсынылатын кіші жоба, егер оның қоршаған ортаға зиянды әсері дәрежесі болашақта В+ санатына жататын кіші жобалардағыдай олардың сипатын, ауқымын және орналасқан жерін, сондай-ақ қоршаған ортаға ықтимал зиянды әсер ету сипаттамаларын ескере отырып, елеулі болмаса, В-санатына жатқызылатын болып жіктеледі. Сондай - ақ, экологиялық кодекс бойынша III санаттағы көзделген қызмет ТҚІНЖ-ге сәйкес В ретінде жіктелуі мүмкін. ҚОҚЖ бақылау ведомосын толтыруды талап ететін бұрыннан бар ғимараттарға (оларды жөндеуге, қайта жаңартуға және т.б.) физикалық инвестициялар; материалдарға қатысты ҚОҚЖ дайындауды талап ететін монтаждау жұмыстарын орындауды қамтитын кіші жобалар да В-санатына жатқызылуы мүмкін. ҚОҚЖ материалдарға қатысты жұмыс барысында қолданылатын материалдар мен процестерді, сондай-ақ ұсынылатын инженерлік және зертханалық стандарттарды сипаттайды. Экологиялық бағалау үшін пайдаланылатын барлық материалдардың қауіпсіздігі туралы мәліметтер берілуге тиіс. Қажет болған жағдайда Өнімді сынау кезеңін сипаттау және бағалау кешенді экологиялық тексеру жүргізу жөніндегі құжаттамаға енгізілуге тиіс.

55. С санатына жататын қызмет түрлері-экологиялық тәуекелдің төмен дәрежесін білдіретін немесе қоршаған ортаға қауіп төндірмейтін қызмет. Ұсынылған кіші жоба, егер оны жүзеге асырғаннан кейін қоршаған ортаға минималды теріс әсер күтілетін болса немесе қоршаған ортаға ешқандай қауіп төнбесе, С санатына жатқызылатын болып жіктеледі, сондықтан ҚОӘБ ұсыну және қоршаған ортаға әсерді талдау талап етілмейді. Төменде осындай кіші жобалардың мысалдары келтіріледі: - айналым капиталына инвестицияларды қаржыландыру (пестицидтерді немесе басқа да қауіпті заттарды пайдалануды

болжайтындарды қоспағанда). - Тәуекелдің жоғары деңгейін көрсетпейтін жабдықты / техниканы сатып алу. - Интеллектуалды қызмет және / немесе бағдарламалық жасақтама жасау.

56. А санаты ретінде жіктелуі мүмкін қызмет, сондай-ақ осы Нұсқаулықтың 16-бөлімінде ұсынылған Дүниежүзілік Банктің қаржыландырылмайтын қызмет түрлерінің тізімінен бағыттар ЖЖАТ-ға сәйкес қаржыландырылмайды.

57. Экологиялық скрининг нысанын / өтінімді толтырғаннан кейін кіші жобалар ұсынылған әсерді бағалау материалдары/салалық уәкілетті органдардың қорытындылары/берілген рұқсаттар шеңберінде жоспарланып отырған қызметке, қоршаған ортаға, қоршаған ортаға әсер ету табиғаты мен дәрежесіне және адамдарға қатысты толық экологиялық тексеруден/бағалаудан өтетін болады.

58. Дүниежүзілік Банктің сыныптамасына сәйкес түпкілікті санат беру туралы шешім экологиялық скрининг/өтінім нысанын қарау кезінде алдын ала экологиялық бағалау және Грант туралы келісімге қол қою үшін әсерді бағалау материалдарын қарау кезінде толық экологиялық бағалау кезеңдерінде, сондай-ақ кіші жобаны іске асыруға қаржы қаражатын жұмсау үшін грант ашу туралы шешім қабылдау кезінде әрбір жағдайда жеке қабылданады.

59. В+ санатының кіші жобасы Экологиялық кодекске сәйкес көзделіп отырған қызметтің әсеріне скрининг рәсімдерін жүргізеді. Кіші жоба ЖБТ-ға көзделіп отырған қызмет әсерінің скринингінің нәтижелері туралы қорытынды ұсынады, онда қоршаған ортаға әсерін бағалау (ҚОӘБ) жүргізу қажеттігі немесе қажет еместігі туралы қорытындылар және оларды гранттық бағдарлама конкурсының жеңімпазы деп жарияланған күннен бастап 60 жұмыс күнінен аспайтын мерзімде дәлелді негіздеу қамтылуға тиіс.

60. Егер межелеген қызметтің әсері скринингінің нәтижелері туралы қорытындыда міндетті ҚОӘБ жүргізу қажеттілігі туралы қорытынды жасалса, онда кіші жоба / өтінім қаржыландырылмайды және гранттық бағдарлама шеңберінде одан әрі қабылданбайды.

61. В+/В санатындағы кіші жобалар - Экологиялық кодекске сәйкес эмиссиялар нормативтерінің жобаларын әзірлеу шеңберінде немесе көзделіп отырған қызмет бойынша жобалау құжаттамасының құрамында және қоршаған ортаға әсер ету туралы декларацияны дайындау кезінде «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімінде көзделіп отырған және жүзеге асырылатын қызмет үшін (егер ҚОӘБ міндетті болмаса) оңайлатылған тәртіп бойынша экологиялық бағалау жүргізеді. Сондай - ақ, В+/В санатындағы кіші жобалар ЖБТ мен Дүниежүзілік Банктің мақұлдауы тиіс ТҚІНЖ-ге сәйкес қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды басқару жоспарын (бұдан әрі - ҚОҚЖ) дайындайды.

62. В+/В санаттарының кіші жобаларының гранттық қаражатын жұмсау ЖБТ-ға көзделіп отырған қызметтің әсеріне скрининг қорытындысын не мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын (егер ҚР экологиялық заңнамасында талап етілсе) ұсыну нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

63. Жобаның сайтында гранттық бағдарламаның жеңімпаздары жарияланған күннен бастап 60 жұмыс күні өткеннен кейін межеленіп отырған қызметтің әсері скринингінің қорытындысы не мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысы ұсынылмаған жағдайда, кіші жоба қаржыландырылмайды және гранттық бағдарлама шеңберінде одан әрі қабылданбайды.

64. В+/В санаттарының кіші жобаларының гранттық қаражатын жұмсау ЖБТ-ға көзделіп отырған қызметтің әсеріне скрининг қорытындысын не мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын (егер ҚР экологиялық заңнамасында талап етілсе) ұсыну нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

65. Қазақстан Республикасының заңдарында мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысының міндетті түрде болуы көзделген экологиялық рұқсатты талап етпейтін В-санатындағы кіші жобалар ЖБТ-ға мемлекеттік экологиялық сараптаманың оң қорытындысын береді, оны алу мерзімдері мемлекеттік экологиялық

сараптама жүргізу қағидаларымен реттеледі.

66. Егер экологиялық бағалау/тексеру жүргізу кезінде қайта қарауды талап ететін, бұрын берілген экологиялық санатты қайта жіктеуге әкеп соғуы мүмкін қосымша мән-жайлар анықталған жағдайда, түпкілікті экологиялық санатты беру және кіші жобаны одан әрі қаржыландыру мүмкіндігі туралы шешім Дүниежүзілік банкпен келісім бойынша қабылданады.

67. Экологиялық тәуекелдер мен әсерлерді жіктеуге арналған салыстырмалы кесте:

СЭЖ –	ҚІНЖ-ге сәйкес	ҚР Экологиялық кодексіне сәйкес (2-қосымша)	Жобамен қаржыландыруға рұқсат етілгендер
Жоғары	А	I Санаттағы Объектілер (қоршаған ортаға айтарлықтай теріс әсер)	Жоқ
Елеулі	В+	II санаттағы объектілер (қоршаған ортаға айтарлықтай теріс әсер) III санаттағы объектілер (қоршаған ортаға шамалы теріс әсер) IV санаттағы объектілер (қоршаған ортаға минималды теріс әсер) Грант жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес В + санатындағы қызметтен болатын әсер түрлерінің қайтымсыз салдары болмайды; көп жағдайда мұндай кіші жобалар үшін салдарларды жұмсарту жөніндегі шаралар А санатына жататын кіші жобаларға қарағанда әлдеқайда жеңіл және жылдам әзірленуі мүмкін. Алайда II, III және IV санаттарға арналған іс-шаралар жұмыс көлеміне, жер суына, қажетті материалдарға, өнеркәсіптік қалдықтардың көлеміне және т.б. байланысты А санатына жатқызылуы мүмкін, бірақ шешім әрбір нақты жағдай бойынша жеке қабылданады. Егер жоспарланған қызметтің әсерін тексеру нәтижелері бойынша міндетті ҚОӘБ жүргізу қажеттілігі туралы қорытынды жасалса, кіші жоба қаржыландырылмайды және қабылданбайды.	Қаржыландыру туралы шешім кіші жобаның ҚОӘБ дайындау қажеттілігі туралы скрининг негізінде қабылданады.
Орташа	В –	III, IV санаттағы объектілер	Иә
Төмен	С	IV санаттағы объектілер	Иә

10-бөлім. БЮДЖЕТТІ НЕГІЗДЕУ⁶(кіші жобаның жалпы сомасына)

68. Өтінім берушілерден келесі нұсқаулықтарға сәйкес егжей-тегжейлі бюджетті және бюджеттің негіздемесін ұсыну талап етіледі. Жеке бюджет жобаның бүкіл мерзімі бойынша сметаға қосымша сұралатын қолдаудың әрбір жылы үшін ұсынылған болуы тиіс. Ұсыныста кез келген санаттар бойынша қаражат сұрауға болады. Алайда, позиция мен сұратылған сома қажетті, негізделген, қолайлы болуы тиіс. Сатып алынатын әрбір позицияға кемінде 3 (үш) өзекті коммерциялық ұсыныс болуы қажет. **Салықтар мен басқа да міндетті төлемдерді грант қаражаты есебінен төлеуге болмайды.** Кіші жоба қаражатынан көлік құралдарын, жер учаскелерін және жылжымайтын мүлікті сатып алуға тыйым салынады. Ортақ қаржыландыру қаражатынан тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу Дүниежүзілік Банктің сатып алу ережелеріне сәйкес, АҒҚТ/КҒҚТ грант алушыларына арналған фидуциарлық нұсқамаға сай жүргізілуі тиіс.

⁶ Өтінімде көрсетілген барлық шығыстар грант туралы келісімді дайындау кезінде қайта қаралуы және түзетілуі мүмкін.

69. Персонал

Персоналға сыйақы (кіші жобаның жалпы сомасының 30% - ынан аспауы тиіс).

- Кіші жоба жетекшісінің сыйақысы салықтарды, алымдарды және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді қоса алғанда, айына 550 000 теңгеден аспауы тиіс.

- Коммерцияландыру жөніндегі мамандардың, инженердің/технологтың, аға ғылыми қызметкердің, кіші ғылыми қызметкердің сыйақысы салықтарды, алымдарды және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді қоса алғанда, айына 400 000 теңгеден аспауы тиіс;

- Зерттеушінің сыйақысы салықтарды, алымдарды және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді қоса алғанда, айына 200 000 теңгеден аспауы тиіс.

Жоғарыда көрсетілген жалақылар толық жұмыс күнінен есептелінген. Егер қызметкер толық емес жұмыс күнінен қабылданатын болса, оның сыйақы мөлшері тиісінше азаяды. Келісімшарттарды жалған тіркеу, нақты жалақыларды арттыруын анықтау қаржыландыруды толықтай тоқтатуға және грант қаражатын қайтаруға алып келуі мүмкін.

70. Құрал-жабдықтар

Өтінім берушілер жабдықтың әрбір данасы үшін негіздеме беруі (сондай ақ, кем дегенде 3 потенциалды жеткізушіден коммерциялық ұсыныс, сатушының бағасы, каталогтағы бағалар, алдын ала инвойстар) және оның қалай пайдаланылатын болатынын сипаттауы тиіс (яғни, жоба бойынша тиісті тапсырмалардың тізімін беруі). Жабдықтың шығындары орнатуды, құрастыруды, орнатуды, іске қосуды және қызмет көрсету құнын қамтуы мүмкін. Көлік құралдарын (арнайы техниканы қоса алғанда) сатып алуға рұқсат етілмейді. Жабдықты орнату және пайдалану Қазақстан Республикасы мен Дүниежүзілік Банктің стандарттарына, техникалық регламенттеріне және талаптарына жауап беруі тиіс.

Жабдыққа қойылатын талаптар:

- a) жабдық жаңа болуы керек және Жобаның мақсаттарына сәйкес келуі керек;
- b) жабдықта барлық қажетті қондырғылар болуы керек;
- c) жабдықты жеткізу, орнату және қосу (инсталляция) және жобаның мерзімі бойы бойынша қызмет көрсету ақысы сатып алынатын жабдықтың құнына кіруі тиіс;
- d) жабдықтың құнына айтарлықтай зиян келтірмей, демонтаж және қайта монтаждау мүмкіндігі қарастырылуы тиіс;
- e) жабдық шығарылатын өнімнің қазақстандық және халықаралық стандарттарға сай сапасын қамтамасыз етуі тиіс;
- f) міндетті түрде өндіруші зауыттан немесе Қазақстан Республикасындағы ресми дилерінен шығу сертификаты болуы тиіс;
- g) кепілдік және пост кепілдік қызмет көрсетудің болуы, қызметкерлерді оқыту, жедел жөндеу, ақауларды жою мүмкіндігі, т.б. міндетті;
- h) жабдықты орнату және қызмет көрсетуі ҚР және ДБ-нің қоршаған ортаны қорғау бойынша стандарттары мен талаптарына сәйкес болуы тиіс;

71. Іссапар шығыстары (кіші жобаның жалпы сомасынан 20% артық емес)

Жергілікті және шетелдік іссапарлар. Іссапар шығыстарына виза алу құны мен консулдық алым, конференцияға тіркелу ақысы және басқа да негізделген іссапар шығындары кіруі мүмкін. Барлық сапарлар ЖБТ-мен келісілуі және мақұлдануы тиіс. Іссапарлар ЖБТ-мен келісусіз жүзеге асырылған жағдайда шығыстар кіші жобаның есеп айырысу шотына қайтарылуы тиіс. Өтінім берген сәтте талап етілетін шығындарды есептей отырып, іссапарлардың алдын ала жоспарын қоса беру қажет. Іссапар шығыстарын есептеу Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 мамырдағы №256 Қаулысына сәйкес жүзеге асырылады.

72. Зертханалық және шығын материалдары

Бұл санат бойынша алымдарды, көлік шығыстарын, кедендік тазартуды (кеден

брокерлерінің қызметтері), сақтауды қоса алғанда, зертханалық және шығыс материалдарын сатып алу қаржыландырылады.

Зертханалық қызмет ТҚНЖ-ң G Қосымшасына, зертханаларда қалпына келтіру жұмыстары салдарын жеңілдету бойынша шараларды орындау және зертханалар озық халықаралық дағдысына сай жұмыстарға сәйкес болуы тиіс.

73. Зияткерлік меншікті қорғау және жарияланымдар

Кіші жобаны іске асыру нәтижесінде алынған, Қазақстан Республикасының заңнамасымен реттелетін зияткерлік меншік объектілерін қорғауға байланысты шығындар грантпен жабылады. Патент беруге, алуға байланысты шығыстар ғана рұқсат етіледі, бұл ретте осы кіші жобаның тақырыбына қатысты және тек РСТ рәсімі бойынша және осы Нұсқаулықтың 4-бөлімінің 17-тармағына сәйкес халықаралық бірлескен өнертабыстарға арналған патенттік өтінімдерге және ғылыми зерттеулер нәтижелерін Web of Science Core Collection нөлдік емес импакт-факторы бар рецензияланатын журналдарда және/немесе Scopus-та индекстелетін журналдарда кемінде 25% - ды жариялауға рұқсат етіледі. Халықаралық патенттеуге арналған шығындар РСТ рәсімі бойынша кемінде екі (2) өтінімді қамтиды.

Барлық жарияланған материалдар мынадай сілтемені қамтуға тиіс: *«Бұл басылым Дүниежүзілік банк және Қазақстан Республикасы Үкіметінің қолдауымен іске асырылатын «Өнімді инновациялар ынталандыру» жобасының шеңберінде қаржыландырылатын [Кіші жобаның атауы] кіші жобасы аясында жарияланып отыр.»* *Өтінімдер Дүниежүзілік банк және/немесе Қазақстан Республикасы Үкіметінің ресми позициясын көрсетпеуі мүмкін.*

74. Бөгде ұйымдар мен тұлғалардың қызметтері (кіші жоба сомасынан 20% артық емес)

Бұл санат бойынша топтың құрамына кірмейтін басқа ұйымдардың кәсіби және консалтингтік қызметтерін сатып алу қаржыландырылады. Кіші жобаны іске асыру үшін қажетті қызметтерді сатып алуға рұқсат етіледі. Қызметтерді көрінеу жоғары бағалар бойынша, сондай-ақ қызметтерді жеткізушінің лицензиялау, аккредиттеу, сертификаттау және т.б. саласына жататын тиісті рұқсат құжаттарынсыз сатып алуға тыйым салынады.

75. Үстеме және басқа да шығыстар (кіші жобаның жалпы сомасының 20% - ынан аспайды)

Бұл санаттан офистік және өндірістік үй-жайларды жалдауды қоса алғанда, кіші жобаны іске асыруға байланысты өзге де шығыстар қаржыландырылады. Грант қаражатын топтың салық міндеттемелерін жабуға, атап айтқанда мүліктік, жер және көлік салықтарын төлеуге пайдалануға тыйым салынады.

76. Жол берілмейтін шығыстар

Жол берілмейтін шығыстар мыналарды қамтиды:

а) сыйақыларды, демалыстық жәрдемақыларды, жәрдемақыларды, өтемақыларды, материалдық көмекті төлеу;

б) бухгалтерлік, заң қызметтері;

с) жоба шеңберінде техникалық құжаттаманы, жобалау құжаттамасын, техникалық-экономикалық-негіздемені, жұмыс құжаттамасын және өзге де жобалау құжаттарын әзірлеу.

д) ойын-сауық, ойын-сауық және мәдени іс-шаралар, сондай-ақ осындай қызметпен тікелей байланысты кез келген шығыстар;

е) алкогольді ішімдіктер;

ф) компанияны немесе оның өнімдерін алға жылжытуға арналған жарнама (мысалы, фирмалық алымдар) ;

- g) жарнамалық өнімдер мен коллекциялық заттар, соның ішінде модельдер, сыйлықтар мен кәдесыйлар;
  - h) іссапар мемлекеттік қызметшілерінің ставкаларынан асатын жол шығыстары;
  - i) жоғарыда көрсетілгендей, рұқсат етілген лимиттерден асатын жалақы өтемақысы;
  - j) коммерциялық сақтандыру шығыстары;
  - k) меншікке, жерге және көлікке салынатын салықты қоса алғанда, салықтардың барлық түрлерін, сондай-ақ басқа да міндетті төлемдерді төлеу;
  - l) жер, жылжымайтын мүлік немесе көлік құралдарын сатып алу;
  - m) ғимараттарды немесе офистерді күрделі жөндеу және салу;
  - n) грант берілгенге дейінгі шығыстар (тарихи шығындар);
  - o) кеңсе тауарларын, кеңсе жиһазын және ұйымдастыру техникасын сатып алу (ҒКХК келісімі бойынша компьютерлік техниканы қоспағанда);
  - p) Жобаны іске асыруға байланысты емес өзге де тауарлар, жұмыстар мен қызметтер.
- Өтінімде осы Нұсқаулықта белгіленген лимиттерден асатын немесе тыйым салынған шығыстар санаты бойынша түсетін шығындар анықталған жағдайда, бұл қаражат шығын ретінде қабылданбайды және қайта бөлінбеуі тиіс.

11-бөлім. ГРАНТТЫ БАСҚАРУҒА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

77. Атқарушы агенттік конкурс жеңімпаздарымен грант туралы келісім жасасады, ол грант алушы болады және Грант қаражатын пайдалану және кіші жобаның мақсаттарына қол жеткізу үшін толық жауапты болады.

78. Грант алушы Атқарушы агенттікпен грант туралы келісім жасасу мақсатында:

a. жауапкершілігі шектеулі серіктестік нысанында заңды тұлға құрады және заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу туралы анықтама ұсынады.

b. Грант алушы екінші деңгейдегі банкте ұлттық валютада арнайы шот (бұдан әрі – арнайы шот) ашуға тиіс. Арнайы шот - бұл «эскроу» режимі бар екінші деңгейдегі банктегі жеке шот, ол тек кіші жобаны қаржыландыру және оның есептілігін қамтамасыз ету үшін ашылған.

c. заңды тұлғаның құрылтай құжатының (шартының) және/немесе жарғысының нотариалды куәландырылған көшірмесі.

d. осы мақсаттар үшін жеке құрылған шотқа қоса қаржыландыру қаражатын енгізу туралы банктен анықтама немесе грант алушыдан кепілдік хат.

e. грант алушы мен технологияға тапсырыс беруші арасындағы ынтымақтастықты растайтын шарттың немесе өзге құжаттың нотариалды куәландырылған көшірмесі. Осы шарттың немесе өзге құжаттың нотариалды куәландырылған көшірмесі ЖБТ-ға ұсынылады.

79. Төлем гранттық бағдарламаның кіші жобаларын іске асыру үшін арнайы құрылған «эскроу-шоттарға» транштармен және/немесе бір реттік аударумен жүзеге асырылатын болады. Грант қаражатын жұмсау қатаң түрде «эскроу-шот» бойынша шарттың талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

80. Грант алушы грант туралы келісім бойынша қоса қаржыландырудың толық құнын төлеуге заңды түрде жауап береді.

81. Грант кіші жобалары үшін тауарлар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу фидуциарлық басшылыққа, Дүниежүзілік Банктің тауарларды, жұмыстарды және консультациялық емес көрсетілетін қызметтерді сатып алу жөніндегі нұсқаулыққа, сондай-ақ Дүниежүзілік Банктің консультанттарды іріктеу және жалдау жөніндегі нұсқаулығына сәйкес жүргізілуге тиіс.

12-бөлім. БАСҚА АҚПАРАТ

82. Атқарушы агенттіктің гранты бойынша кіші жобаға қатысушылардың зияткерлік меншік құқықтары «Ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызмет нәтижелерін коммерцияландыру туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 31 қазандағы № 381-V ҚРЗ Заңымен және басқа да қолданылатын келісімдермен және

Қазақстан Республикасының заңнамасымен айқындалады.

83. Салықтар мен басқа да міндетті төлемдерді грант қаражаты есебінен төлеуге болмайды. Кіші жобаны іске асыру кезінде туындайтын салықтар мен басқа да міндетті төлемдерді төлеу қоса қаржыландыру қаражаты немесе басқа да көздер есебінен жүзеге асырылады. Грант алушы кіші жобаға салым түрінде енгізетін мүлік бойынша салықтарды және басқа да міндетті төлемдерді төлеуді мүліктің меншік иелері жүзеге асырады.

84. Грант алушыларға арналған фидуциарлық нұсқаулықта нысандарды қоса алғанда, қаражат бөлудің, мониторинг жүргізудің, тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың, кіші жобаларды тоқтата тұрудың, тоқтатудың және жабудың жалпы рәсімдерінің талаптары баяндалған.

85. Тауарлар мен қызметтерді сатып алу. Сатып алуды өткізу кезінде грант алушы төмендегі құжаттарда баяндалған Дүниежүзілік Банктің сатып алу ережелері мен рәсімдерін сақтауы тиіс:

- жоба бойынша қарыз туралы келісім;
- ХҚҚДБ қарыздары мен ХДҚ кредиттері, сондай-ақ Дүниежүзілік банк қарыз алушыларына берілетін гранттар қаражаты есебінен тауарларды, жұмыстарды және консультациялық емес көрсетілетін қызметтерді сатып алу жөніндегі нұсқама (2011 жылғы қаңтардағы, 2014 жылғы шілдеде қайта қаралған);
- 2011 жылғы қаңтардағы Дүниежүзілік банктің қарыз алушыларына берілетін ХҚДБ қарыздары, ХДҚ кредиттері мен гранттары шеңберінде Консультанттарды іріктеу және жалдау жөніндегі нұсқама, 2014 жылғы шілдеде енгізілген өзгерістерімен және толықтыруларымен.
- Дүниежүзілік Банктің шағын гранттары, қарыздары және кредиттері шеңберінде шағын құнды сатып алуды өткізу жөніндегі нұсқама (2004 жылғы мамырдағы сатып алу және Консультанттар жөніндегі нұсқаулықтарға сәйкес қайта қаралған және жаңартылған).

86. Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық.

Жоба шеңберінде грант алушы, сондай-ақ жобаға қатысатын жеткізушілер мен кеңесшілер, сатып алу және келісім-шарттарды орындау кезінде ең жоғары этикалық нормаларды сақтауы тиіс. Дүниежүзілік банк төменде көрсетілген терминдерге мынадай анықтама береді:

1) «сыбайлас жемқорлық» басқа тараптың іс-әрекеттеріне ықпал ету мақсатында қандай болса да құнды затты тікелей немесе жанама түрде ұсыну, тарту ету, алу немесе бопсалаушылықты білдіреді;

2) «алаяқтық» әдейі немесе абайсызда адастыратын немесе, ең алдымен, қаржылық немесе басқа да пайда алу үшін басқа тарапты адастыру немесе міндеттемелерді болдырмау үшін жасалған әрекет немесе әрекетсіздікті білдіреді;

3) «сөз байласу дағдысы» бұрыс мақсатқа жету үшін әзірленген екі немесе одан да көп тараптардың арасындағы келісім, оған қоса басқа тараптың іс-әрекеттеріне лайықсыз ықпал ету болып табылады;

4) «мәжбүрлеу практикасы «сатып алу процесіне қатысуға немесе келісімшартты орындауға ықпал етуге ықпал ету мақсатында жеке тұлғаларға немесе олардың меншігіне тікелей немесе жанама түрде зиян келтіруді немесе зиян келтіру қаупін білдіреді.

5) «обструктивтік дағды»

(аа) Дүниежүзілік банктің сыбайлас жемқорлық, алаяқтық, мәжбүрлеу немесе сөз байласу айыбына байланысты тергеуге едәуір келтіру мақсатында дәлелдерді қасақана жою, бұрмалау, өзгерту немесе жасыру, немесе жалған мәлімдеме беру; тергеуге қатысты мағлұматтарды ашуды болдырмау үшін қандай болса да тарапты бопсалау, жәбірлеу немесе қорқыту, немесе

(бб) Дүниежүзілік банктің бақылауы мен аудиторлық құқықтарын жүргізуіне едәуір кедергі болуға бағытталған әрекеттер.

87. Қаржыландыру бойынша шектеулер. Қызметтің мынадай бағыттары жоба шеңберінде қаржыландырылмайтын болады:

- Жойылып бара жатқан жабайы аңдар мен өсімдіктердің халықаралық саудасы туралы Конвенцияда тыйым салынған жабайы аңдар, өсімдіктер және оларды пайдаланудан алынған өнімдер саудасы;
- қоршаған ортаға генетикалық түрлендірілген ағзаларды енгізу;
- тыйым салынған пестицидтер мен гербицидтерді өндіру, тарату және сату;
- теңіз суларында аулармен балық аулау;
- радиоактивті өнімдерді өндіру, қайта өңдеу және жою;
- қауіпті қалдықтарды сақтау, қайта өңдеу және жою;
- құрамында Монреаль хаттамасына енгізілген хлорфторкөміртек, халон және басқа да заттарды қамтитын жабдықтар мен құрылғылар өндірісі;
- құрамындағы полихлорланған бифенилдер салмағының 0,005%-дан асатын электр жабдықтарын өндіру;
- қауіпті химиялық заттардың едәуір көлемін өндіру, сату, сақтау немесе тасымалдау немесе қауіпті химиялық заттарды коммерциялық ауқымда пайдалану. Қауіпті химиялық заттарға бензин, керосин және басқа да мұнай өнімдері жатады;
- Құрамында асбест бар өнімдерді өндіру;
- ядролық реакторлар мен олардың қосалқы бөлшектерін өндіру/пайдалану;
- өңделген немесе өңделмеген темекі;
- темекіні өңдеуге арналған жабдық;
- атыс қарулары өндірісі.
- алкоголь өнімін, қару-жарақ пен оқ-дәрілерді, құмар ойындарды және қос мақсаттағы тауарларды өндіруге және / немесе сатуға байланысты қызмет;
- Технологияларды коммерцияландыру жөніндегі мемлекеттік және басқа да бағдарламалар шеңберінде бұрын қаржыландырылған жобалар мен технологиялар;
- Экологиялық кодекске сәйкес I санатқа жататын объектілер:⁷
  1. Энергетика:
    - 1.1. жалпы номиналды жылу қуаты 50 мегаватт (МВт) және одан жоғары станцияларда газды қоспағанда, отынды жағу;
    - 1.2. қуаты 500 мегаваттан (МВт) астам газбен жұмыс істейтін энергия өндіруші станциялар);
    - 1.3. көмірсутектерді барлау және өндіру, көмірсутектерді қайта өңдеу;
    - 1.4. кокс өндірісі;
    - 1.5. газдандыру немесе сұйылту:
      - 1.5.1. көмір;
      - 1.5.2. жалпы номиналды жылу қуаты 20 мегаватт (МВт) және одан жоғары қондырғылардағы отынның басқа да түрлерін қоспағанда, тыйым салынады.
  2. Металдарды өндіру және өңдеу:
    - 2.1. металл кенін күйдіру немесе күйдіру (сульфидті кенді қоса алғанда);
    - 2.2. өнімділігі сағатына 2,5 тоннадан асатын үздіксіз құюды қоса алғанда, шойын немесе болат өндірісі (бастапқы немесе қайталама балқыту);
    - 2.3. қара металдарды өңдеу:
      - 2.3.1. өнімділігі сағатына 20 тонна иікі болаттан асатын ыстықтай илектеу орнақтарын пайдалану;
      - 2.3.2. тұтынылатын жылу қуаты 20 мегаваттан (МВт) асатын балғаға энергия қуаты 50 килоджоульден (кДж) асатын ұсталық балғаларды пайдалану);

⁷ Айта кету керек, II, III және IV санаттардағы қызметті Дүниежүзілік банк сарапшылары жұмыс көлеміне, алынатын жерлерге, талап етілетін материалдарға, өндірістік қалдықтардың көлеміне және т. б. байланысты А санатына жатқызуы мүмкін. Толық өтінім толтырылғаннан кейін кіші жобалар бұдан әрі Дүниежүзілік Банктің рәсімдеріне сәйкес кіші жоба бойынша экологиялық бағалаудан өтетін болады, оның нәтижелері бойынша өтінімге иісті санат берілетін болады.

- 2.3.3. сағатына 2 тоннадан асатын шикі болат бере отырып, бүркілген қорғаныш металл жабындарын жағу;
- 2.4. өндірістік қуаты тәулігіне 20 тоннадан асатын қара металдарды құю;
- 2.5. түсті металдарды өндіру және қайта өңдеу:
- 2.5.1. металлургиялық, химиялық немесе электролиттік процестер арқылы кеннен, концентраттардан немесе қайталама шикізат материалдарынан қышқылданбаған түсті металдар өндіру;
- 2.5.2. түсті металдарды, оның ішінде рекуперацияланған өнімдерді қоспалауды қоса алғанда, балқыту және балқыту қуаты жоғары түсті металдардың құю кәсіпорындарын пайдалану:
- тәулігіне 4 тонна – қорғасын мен кадмий үшін;
- тәулігіне 20 тонна – барлық басқа түсті металдар үшін;
- 2.6. жалпы көлемі 30 м³ және одан жоғары технологиялық ванналарда электролиттік немесе химиялық процестерді пайдалана отырып, металдар мен пластикалық материалдарды беттік өңдеу.
3. Минералды өнеркәсіп:
- 3.1. кең таралған пайдалы қазбаларды қоспағанда, қатты пайдалы қазбаларды өндіру және байыту;
- 3.2. цемент, әк және магний оксиді өндірісі:
- 3.2.1. өндірістік қуаты тәулігіне 500 тоннадан асатын айналмалы пештерде немесе өнімділігі тәулігіне 50 тоннадан асатын басқа пештерде цемент клинкерін өндіру;
- 3.2.2. өндірістік қуаты тәулігіне 50 тоннадан асатын пештерде әк өндіру;
- 3.2.3. өндірістік қуаты тәулігіне 50 тоннадан асатын пештерде магний оксиді өндірісі;
- 3.3. асбест өндірісі немесе асбест негізіндегі өнімдер өндірісі;
- 3.4. балқыту қуаты тәулігіне 20 тоннадан астам шыны талшығын қоса алғанда, шыны өндірісі;
- 3.5. балқыту қуаты тәулігіне 20 тоннадан асатын минералдық талшықтар өндірісін қоса алғанда, минералдық заттарды балқыту;
- 3.6. өндірістік қуаты тәулігіне 75 тоннадан асатын және (немесе) күйдіру пештерінің қуаты 4 м³ асатын және күйдіру пешінің тығыздығы 300 кг/м³ асатын жабындық черепица, кірпіш, отқа төзімді кірпіш, керамикалық плитка, тас керамика немесе фарфор күйдіру жолымен қыш бұйымдарын өндіру.
4. Химия өнеркәсібі:
- 4.1. органикалық химиялық заттарды өнеркәсіптік өндіру:
- қарапайым көмірсутектер (сызықтық немесе циклдік, қаныққан немесе қанықпаған, алифаттық немесе хош иісті);
- құрамында оттегі бар көмірсутектер: спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, ацетаттар, жай эфирлер, пероксидтер, эпоксидті шайырлар;
- күкіртті көмірсутектер;
- азот көмірсутектері: аминдер, амидтер, азот қосылыстары, нитросоқосылыстар немесе нитратты қосылыстар, нитрилдер, цианаттар, изоцианаттар;
- құрамында фосфор бар көмірсутектер;
- галогенделген көмірсутектер;
- органометалдық қосылыстар;
- негізгі пластикалық материалдар (полимерлер, синтетикалық талшықтар және целлюлоза негізіндегі талшықтар);
- синтетикалық каучук;
- бояулар мен пигменттер;
- беттік-белсенді заттар;
- 4.2. Бейорганикалық заттардың өнеркәсіптік өндірісі:
- газдар: аммиак, хлор немесе хлорлы сутегі, фтор немесе фторлы сутегі, көміртек оксидтері, күкірт қосылыстары, азот оксидтері, сутегі, күкірт диоксиді, көміртегі хлороксиді;
- қышқылдар: хром қышқылы, фторсутекті қышқыл, фосфор қышқылы, азот қышқылы, хлорсутекті қышқыл, күкірт қышқылы, олеум, күкірт қышқылы;
- сілтілер: аммоний гидрототығы, калий гидрототығы, натрий гидрототығы;

- тұздар: аммоний хлориді, калий гипохлор қышқылы, калий көмірқышқыл газы, натрий көмірқышқыл газы, перборат, күміс азот қышқылы;*
- металл емес, металл оксидтері немесе басқа да бейорганикалық қосылыстар: кальций карбиді, кремний, кремний карбиді;*
- 4.3. *фосфорлы, азотты немесе калийлі минералды тыңайтқыштарды (қарапайым немесе күрделі тыңайтқыштарды) өнеркәсіптік өндіру);*
- 4.4. *пестицидтер мен биоцидтердің өнеркәсіптік өндірісі;*
- 4.5. *фармацевтикалық калий тұздарын (хлорлы, күкіртқышқылды, калий) өндіруді қоспағанда, фармацевтикалық өнімдерді өнеркәсіптік өндіру);*
- 4.6. *жарылғыш заттардың өнеркәсіптік өндірісі.*
5. *Тамақ өнеркәсібі:*
- 5.1. *өнімділігі тәулігіне 50 тоннадан астам мал сою пункттерін пайдалану;*
- 5.2. *бұрын өңделген немесе өңделмеген, тамақ өнімдерін немесе азық-түлікті өндіруге арналған мынадай шикізатты тек қаптамадан басқа өңдеу және қайта өңдеу:*
- 5.2.1. *өндірістік қуаты тәулігіне 75 тоннадан асатын тек мал шикізаты (тек қана сүттен басқа);*
- 5.2.2. *қондырғы кез келген жылы қатарынан 90 тәуліктен аспайтын уақытта жұмыс істейтін, өндірістік қуаты тәулігіне 300 тоннадан немесе тәулігіне 600 тоннадан асатын өсімдік шикізаты ғана;*
- 5.2.3. *Егер «А» 10-ға тең және одан артық болса, тәулігіне тоннамен 75-тен асатын немесе егер «А» 10-нан кем болса, $300 - (22,5 \times «А»)$ формуласы бойынша айқындалатын дайын өнімді өндіру қуаты 10 тоннадан асатын құрама, сондай-ақ бөлек өнімдер түріндегі жануарлар мен өсімдік тектес шикізат, мұндағы « А » - дайын өнім өндірісіндегі жануар материалының үлесі (салмақтың пайызымен).*
- Қаптаманы өнімнің соңғы салмағына қосуға болмайды.*
- Егер шикізат ретінде тек сүт пайдаланылса, 5.2-тармақтың 5.2.3-тармақшасы қолданылмайды;*
- 5.3. *алынған сүт мөлшері тәулігіне 200 тоннадан асқан кезде ғана сүтті өңдеу және қайта өңдеу (бір жылдағы орташа).*
6. *Қалдықтарды басқару:*
- 6.1. *мынадай операциялардың біреуін немесе бірнешеуін қамтитын өнімділігі тәулігіне 10 тоннадан асатын қауіпті қалдықтарды жою және (немесе) қалпына келтіру:*
- 6.1.1. *қалдықтарды биологиялық өңдеу;*
- 6.1.2. *қалдықтарды физикалық-химиялық өңдеу;*
- 6.1.3. *6.1 және 6.2-тармақтарда көрсетілгендерден басқа қызмет түріне бергенге дейін қалдықтарды араластыру;*
- 6.1.4. *6.1 және 6.2-тармақтарда көрсетілген қызмет түрлеріне беру алдында қайта орау;*
- 6.1.5. *еріткіштерді қалпына келтіру;*
- 6.1.6. *металдардан немесе олардың қосылыстарынан басқа, бейорганикалық материалдарды рециркуляциялау (регенерациялау) ;*
- 6.1.7. *қышқылдарды немесе негіздерді регенерациялау;*
- 6.1.8. *ластанумен күресу үшін қолданылатын компоненттерді қалпына келтіру;*
- 6.1.9. *катализаторлардан компоненттерді алу;*
- 6.1.10. *майларды қайта өңдеу немесе майларды қайта пайдаланудың басқа да түрлері;*
- 6.1.11. *жер үсті тоғандарында орналастыру;*
- 6.2. *қоқыс жағатын зауыттардағы немесе қалдықтарды бірлесіп жағу қондырғыларындағы қалдықтарды жою немесе қалпына келтіру:*
- 6.2.1. *қауіпті емес қалдықтар үшін – өнімділігі сағатына 3 тоннадан асатын;*
- 6.2.2. *қауіпті қалдықтар үшін – өнімділігі тәулігіне 10 тоннадан асатын;*
- 6.3. *мынадай операциялардың біреуін немесе бірнешеуін қамтитын өнімділігі тәулігіне 50 тоннадан асатын қауіпті емес қалдықтарды жою:*
- 6.3.1. *қалдықтарды биологиялық өңдеу;*
- 6.3.2. *қалдықтарды физикалық-химиялық өңдеу;*
- 6.3.3. *қалдықтарды кейіннен жағу үшін алдын ала өңдеу;*
- 6.3.4. *шлактар мен күлді өңдеу;*
- 6.3.5. *ұсақтағыштарда металл қалдықтарын, оның ішінде электр және электрондық*

- жабдық қалдықтарын, сондай-ақ пайдалану мерзімі өткен көлік құралдарын және олардың компоненттерін өңдеу;
- 6.4. мынадай операциялардың біреуін немесе бірнешеуін қамтитын өнімділігі тәулігіне 75 тоннадан асатын қауіпті емес қалдықтарды қалпына келтіру және (немесе) жою:
- 6.3.1. қалдықтарды биологиялық өңдеу;
- 6.4.2. қалдықтарды кейіннен жағу үшін алдын ала өңдеу;
- 6.4.3. шлактар мен күлді өңдеу;
- 6.4.4. ұсақтағыштарда металл қалдықтарын, оның ішінде электр және электрондық жабдық қалдықтарын, сондай-ақ пайдалану мерзімі өткен көлік құралдарын және олардың компоненттерін өңдеу.
- Егер 6.3 және 6.4-тармақтарда көрсетілгендерден қалдықтарды өңдеу бойынша жүзеге асырылатын қызметтің жалғыз түрі анаэробты ыдырау болып табылса, онда осы қызмет үшін шекті мәні тәулігіне 100 тоннаны құрайды;
- 6.5. инертті қалдықтар полигондарын қоспағанда, тәулігіне 10 тоннадан астам немесе жалпы қуаты 25 мың тоннадан асатын полигондар;
- 6.6. 6.5-тармаққа енгізілмеген қауіпті қалдықтардың жиналуы, 6.1, 6.2, 6.5 және 6.7-тармақтарда тізбеленген қызметтің қандай да бір түрін күтіп, қалдықтар пайда болатын алаңда 50 тоннадан асатын мөлшерде, жинауды күтіп тұрған жинақтауды қоспағанда;
- 6.7. жалпы сыйымдылығы 50 тоннадан асатын қауіпті қалдықтарды жер астында сақтау.
7. Қызметтің өзге де түрлері:
- 7.1. өнеркәсіптік қондырғылардағы өндіріс:
- 7.1.1. ағаштан немесе басқа да талшықты материалдардан жасалған целлюлоза;
- 7.1.2. өнімділігі тәулігіне 20 тоннадан асатын қағаз немесе картон;
- 7.1.3. ағаш плиталарының мынадай түрлерінің біреуін немесе бірнешеуін: бағдарланған жоңқа плитасы, сүрек-жаңқа немесе сүрек талшықты плита (өндірістік қуаты тәулігіне 600 м³ асатын);
- 7.2. өңдеу қуаты тәулігіне 10 тоннадан асқан кезде алдын ала өңдеу (жуу, агарту, мерсеризация) немесе тоқыма талшықтарын немесе тоқымаларды бояу;
- 7.3. өңдеу қуаты тәулігіне 12 тонна дайын өнімнен асатын терілер мен былғарыны илеу;
- 7.4. мал ұшаларын немесе мал шаруашылығы қалдықтарын тәулігіне 10 тоннадан астам өңдеу қуатымен жою немесе өңдеу;
- 7.5. құстарды немесе шошқаларды қарқынды өсіру:
- 7.5.1. ауыл шаруашылығы құстары үшін-50 мыңнан астам бас;
- 7.5.2. 2 мыңнан астам бас – шошқа үшін (салмағы 30 кг-нан астам);
- 7.5.3. 750 бастан астам – мегежіндер үшін;
- 7.6. органикалық еріткіштерді пайдалана отырып, заттарды, заттарды немесе өнімдерді өңдеу, атап айтқанда өңдеу, басып шығару, жабу, майсыздандыру, гидрооқшаулау, желімдеу, бояу, тазалау немесе сіңдіру үшін, олардың шығыны сағатына 150 кг-нан астам немесе жылына 200 тоннадан астам;
- 7.7. күйдіру немесе графиттеу арқылы көміртекті немесе электр графитін өндіру;
- 7.8. жер қойнауында геологиялық сақтау мақсатында I санаттағы объектілерден көміртегі диоксиді шығарындыларын ұстап алу;
- 7.9. сүректі және сүректен жасалған бұйымдарды сүректің көк түстерін болдырмау мақсатында өңдеуден басқа, өнімділігі тәулігіне 75 м³ асатын химиялық заттармен консервілеу;
- 7.10. коммунальдық сарқынды суларды тазартудан басқа, I санаттағы объектілер ағызатын сарқынды суларды тазарту құрылыстарының кешендері;
- 7.11. өнімділігі тәулігіне 20 мың м³ және одан астам орталықтандырылған су бұру жүйелерінің (кәріздің) сарқынды суларын тазартуға арналған құрылыстар;
- 7.12. ядролық қондырғыларды, оның ішінде атом станцияларын (қуаты нөлдік ядролық зерттеу қондырғыларын қоспағанда) пайдалану);
- 7.13. уран және торий кенін өндіру, уран және торий кенін байыту, ядролық отын өндіру;
- 7.14. пайдалану:
- 7.14.1. объектіде қоршаған ортаға радиоактивті заттардың шығарындылары мен

төгінділерінің көздері болған жағдайда радиациялық көздер (құрамында радиациялық қауіптіліктің төртінші және бесінші санаттарындағы радионуклидтік көздер ғана бар радиациялық көздерді қоспағанда) ;

7.14.2. ядролық материалдар мен радиоактивті заттарды сақтау пункттері, радиоактивті қалдықтарды сақтау пункттері, радиоактивті қалдықтарды көму пункттері.